VYSOKÁ ŠKOLA KREATIVNÍ KOMUNIKACE

Katedra Literární tvorby

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Pojetí lásky v povídkové sbírce I. Bunina *Temné aleje*

2025 **Olga Šorejsová**

VYSOKÁ ŠKOLA KREATIVNÍ KOMUNIKACE

Katedra Literární tvorby
Literární tvorba

Pojetí lásky v povídkové sbírce I. Bunina *Temné aleje*

Praktická část: Povídky o lásce a zradě
Teoretická část: Pojetí lásky v povídkové sbírce I. Bunina *Temné aleje*

Autorka: Olga Šorejsová
Vedoucí práce: PhDr. Pavel Šidák, PhD.

2025

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně a že jsem uvedla všechny použité prameny a literaturu, ze kterých jsem čerpala. Stvrzuji, že všechny odevzdané výtisky mé bakalářské práce se shodují s elektronickou verzí v informačním systému VŠKK, a souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna veřejnosti pro účely studia a výzkumu.

V Praze dne…… Podpis autora:

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucímu své bakalářské práce PhDr. Pavlu Šidákovi, PhD. za cenné připomínky, trpělivost a odborné vedení, které významně přispělo k podobě této práce. Děkuji také MgA. Danielu Kubcovi za čas věnovaný kontrole textu a za podnětné komentáře, které mi pomohly při jeho úpravách. Velké poděkování patří mému manželovi a celé rodině za podporu, trpělivost a prostor, který mi poskytla, abych se mohla věnovat studiu. V neposlední řadě děkuji Mgr. Marii Tikovské, která mi svou důvěrou a povzbuzením dodala odvahu ke studiu vůbec nastoupit.

Abstrakt

Teoretická část bakalářské práce se věnuje tematické analýze povídkové sbírky Ivana Bunina *Temné aleje* (1946), posledního beletristického díla tohoto významného ruského autora. Hlavní pozornost je věnována různým podobám lásky, jak jsou ztvárněny v jednotlivých povídkách, přičemž důraz je kladen zejména na motivy tragického konce lásky, erotiky, chtíče, paměti a pomíjivosti. Součástí práce je krátký životopis autora, přehled jeho nejvýznamnějších děl i přiblížení historického a biografického kontextu vzniku sbírky.

Praktická část bakalářské práce představí několik krátkých povídek tematicky zaměřených na téma zrady, nešťastné lásky, prchavých chvílí zamilovanosti, vzpomínání a paměti.

Klíčová slova

Ivan Bunin; Temné aleje; láska; vášeň; chtíč; erotika; zrada; paměť; vzpomínky;

Abstract

The theoretical part of this bachelor's thesis focuses on a thematic analysis of Dark Avenues (1946), a short story collection by Ivan Bunin, the final work of fiction by this prominent Russian author. Special attention is given to various portrayals of love as depicted in individual stories, with emphasis on recurring motifs such as the tragic end of love, eroticism, desire, memory, and transience. The thesis also includes a brief biography of the author, an overview of his most significant works, and a presentation of the historical and biographical background of the collection's creation.

The practical part of the thesis presents several original short stories thematically centered on betrayal, unhappy love, fleeting moments of infatuation, recollection, and memory.

Key words

Ivan Bunin; Dark avenues; love; passion; lust; eroticism; betrayal; memory; memories;

Obsah

Úvod ... 8
Ivan Bunin ... 10
Biografické údaje ... 10
Významná díla Ivana Bunina ... 12
Povídková sbírka *Temné aleje* ... 14
Historie vzniku povídkové sbírky *Temné aleje* ... 14
Obsah sbírky a její žánrové členění ... 15
Kontext vzniku a tematické východisko sbírky ... 16
Motivy povídkové sbírky Temné aleje ... 18
Motivy tragického konce lásky ... 18
Vražda ze žárlivosti ... 18
Sebevražda ... 19
Vražda nebo smrt jednoho z milenců ... 19
Nemožnost naplnění lásky/vztahu ... 19
Erotické motivy ... 20
Motivy krásy, tělesnosti ... 21
Motivy prostituce ... 22
Motiv chtíče a jeho důsledky, motiv podvodu ... 22
Motivy paměti a vzpomínání, pomíjivosti ... 23
Závěr ... 25
Seznam literatury ... 26
Praktická část ... 27
Ze zvyku ... 27
Šaty ... 30
Lukrécie ... 40
Pomsta ... 44
Příloha č. 1 ... 47

Úvod

Povídková sbírka *Temné aleje* (1946)[1] představuje vrcholné a zároveň poslední beletristické dílo významného ruského prozaika Ivana Alexejeviče Bunina (1870–1953), prvního ruského nositele Nobelovy ceny za literaturu. Tato sbírka, která vyšla ještě za autorova života, je často označována za nejvýznamnější část jeho pozdní tvorby – jak samotným autorem, tak i řadou literárních badatelů.

Ve středoevropském – a konkrétně českém – literárním kontextu však *Temné aleje* dosud nestojí v popředí čtenářského zájmu ani odborné reflexe. Právě tento fakt mě vedl k rozhodnutí věnovat se této sbírce ve své bakalářské práci a pokusit se ji blíže představit českému čtenáři.

Sbírka vznikala během druhé světové války, v období autorovy emigrace ve Francii, a je silně poznamenána jeho osobní tragikou – steskem po ztraceném Rusku, nemožností návratu do vlasti a touhou po znovustvoření ideální, vzpomínkové podoby domova, který mohl dále existovat pouze v literatuře. V díle se navíc odráží i autorovo intimní soukromí, zejména jeho komplikovaný milenecký vztah s Galinou Kuzněcovovou. Láska, často vykreslená v její ničivé, vášnivé, pomíjivé podobě, se stává ústředním motivem celé sbírky.

Temné aleje jsou předmětem četných interpretací především v ruskojazyčné literární vědě. Odborné práce se zaměřují na různé aspekty – od stylistické a žánrové analýzy, přes symboliku barev a zvuků, až po metatextové odkazy. Někteří badatelé dokonce sbírku označují za „encyklopedii ruské společnosti“ díky detailnímu zachycení dobových reálií, jako jsou jídelní lístky v restauracích či každodenní život šlechty.

Zároveň nelze opomenout kontroverzní přijetí sbírky v době jejího vydání – výrazné erotické motivy vedly část tehdejší kritiky k odmítavému postoji, označujícímu texty za skandální či dekadentní.

Cílem této bakalářské práce je představit sbírku *Temné aleje* českému čtenáři, přiblížit okolnosti jejího vzniku a analyzovat klíčové motivy, s důrazem na různá pojetí motivu lásky v jednotlivých povídkách. Zvláštní pozornost budu věnovat tomu, jak Bunin skrze motivy lásky tematizuje lidskou osamělost, nenaplněnost a tragiku mezilidských vztahů.

[1] Sbírka vznikala v letech 1937–1945 (některé zdroje uvádí 1939–1945). V roce 1946 byla sbírka publikována v Paříži a toto vydání je považováno za kanonické. Na přání autora byly do sbírky později přiřazeny další dvě povídky „Zjara v Judei“ a „Nocleh“ (Suchich 2024, s. 72).

Struktura práce je následující: nejprve krátce představím autora a jeho tvorbu, poté se zaměřím na genezi sbírky *Temné aleje*. Následovat bude analýza tematických a stylistických rysů souboru, s důrazem na motiv lásky a jeho tragické podoby.

Ivan Bunin

Ivan Alexejevič Bunin patří k nejvýznamnějším ruským prozaikům přelomu 19. a 20. století a byl prvním ruským nositelem Nobelovy ceny za literaturu. Jeho tvorba se vyznačuje hlubokou citovostí, stylistickou vytříbeností a nostalgickým vztahem k zanikajícímu světu ruské šlechty. Tato kapitola přiblíží Buninův život, literární vývoj a klíčová díla, která předcházela vzniku sbírky *Temné aleje*.

Biografické údaje

Ivan Alexejevič Bunin se narodil v roce 1870 ve Voroněži v tehdejším Ruském impériu. Řadí se k nejvýznamnějším ruským autorům přelomu 19. a 20. století a bývá označován za jednoho z představitelů ruského realismu (Hrala, 2007, s. 439). Pocházel ze starobylého, avšak zchudlého šlechtického rodu. Jeho otec, typický venkovský šlechtic, vedl neuspořádaný život, jehož důsledkem byl úpadek rodinného majetku (tamtéž).

Cesta Ivana Bunina ke vzdělání byla složitá. Roku 1881 nastoupil na gymnázium, avšak o čtyři roky později musel studium ukončit kvůli nezaplacenému školnému (Bunin.org.ru, 2015). V roce 1886 se přestěhoval do vesnice Ozerki, kde jej na maturitu připravoval starší bratr Julius.

Od podzimu 1892 působil jako redaktor listu *Orlovskij vestnik*, kde publikoval poezii, prózu i literární kritiky. Intenzivně cestoval po Rusku, oblíbil si zejména Krym (Hrala, 2007, s. 439). V roce 1894 navštívil Lva Tolstého, jehož vliv se odrazil i v některých Buninových prózách. Bunin kritizoval dobové reformy a změny společenského řádu. Ve svém díle často reflektoval úpadek ruské šlechty a těžkosti života na venkově, za něž činil odpovědným právě šlechtický stav (tamtéž).

Roku 1899 se seznámil s Maximem Gorkým, díky čemuž navázal kontakt se skupinou realistických autorů soustředěných kolem nakladatelství Znanije. Ačkoli zde publikoval, osobně ani politicky se s tímto okruhem neztotožnil (Hrala, 2007, s. 440). Byl také aktivním členem moskevského literárního kroužku Sreda, kde prezentoval své dílo vzniklé do roku 1917 (Bunin.org.ru, 2015). Významná byla i jeho překladatelská činnost – za překlad Longfellowovy *Písně o Hiawathovi* získal Puškinovu cenu Ruské akademie věd. Totéž ocenění mu bylo uděleno i za básnickou sbírku *Listopad* (Padání listí) (Hrala, 2007, s. 440).

Od roku 1906 žil s Věrou Murovcevovou, svou druhou manželkou, s níž zůstal až do konce života. Jejich vztahu předcházelo krátké manželství s Annou Cakni, s níž měl syna,

který však zemřel v raném dětství. Bunin a Murovcevová často cestovali – navštívili Egypt, Palestinu, Sýrii a pobývali i u Gorkého na Capri (Bunin.org.ru, 2015). Do Francie emigrovali v roce 1920, avšak oddáni byli až roku 1922 kvůli pozdnímu oficiálnímu rozvodu předchozího manželství (tamtéž).

Revoluci v roce 1905 Bunin vnímal jako historický omyl, říjnovou revoluci z roku 1917 pak jako zcela tragickou událost. Na rozdíl od jiných autorů (např. Blok, Brjusov) neviděl v těchto změnách žádný pokrok. Tento postoj vyjadřuje zejména ve své knize *Okajannyje dni* (*Proklaté dny*, 1925), která zachycuje jeho pohled na revoluční Rusko (Hrala, 2007, s. 442). Z Moskvy odešel s manželkou v květnu 1918 do Oděsy, kde zůstal do roku 1920. Zde se zapojoval do literárního života a spolupracoval s periodiky *Naše slovo* a *Južnoje slovo* (Baboreko, 2004, s. 173–176). V roce 1920 definitivně opustil Rusko a odešel s manželkou přes Konstantinopol do Paříže. Emigraci vnímal jako vyjádření nesouhlasu s vývojem v zemi. Velmi bolestně prožíval pád carského Ruska a starých pořádků a tradic. Za své přijal slogan „Pogibla Rossija!“ (Rusku zemřelo![2]). Konec dosavadního systému a jeho forem života považoval za konec definitivní (Hrala, 2007, s. 442).

Život v emigraci byl pro Bunina obtížný. Měl málo kontaktů, ruské exilové prostředí mu pro svou politizaci nevyhovovalo. Po většinu času žil nejprve v Paříži, později na jihu Francie. Trpěl finanční nouzí, ale i přes tyto obtíže každoročně pracoval na novém díle. Tvorba se stala útočištěm před realitou, zejména tématika lásky se v jeho díle výrazně prohloubila a byla oceňována jak čtenáři, tak kritiky (Hrala, 2007, s. 442–443).

První nominaci na Nobelovu cenu obdržel v roce 1922. Toto prestižní ocenění nakonec získal v roce 1933 jako vůbec první ruský autor – a to právě za *Proklaté dny*. Finanční odměnu spojenou s cenou zčásti rozdal potřebným (Bunin.org.ru, 2015).

Roku 1926 se ve Francii seznámil s Galinou Nikolajevnou Kuzněcovovou, svou o třicet let mladší budoucí milenkou. Jednalo se o komplikovaný a vášnivý vztah – po určitou dobu žil Bunin ve společné domácnosti s manželkou i milenkou. V roce 1942 jej Kuzněcovová opustila a odešla s básnířkou Margaritou Vološinovou (Bunina, 1955, s. 214–221).

Bouřlivé události tohoto období života bývají spojovány se vznikem jeho vrcholného díla – povídkové sbírky *Temné aleje*. V roce 1938 se usadil ve vile Janette, kde přečkal celou druhou světovou válku. Tíživou válečnou dobu překonal mimo jiné díky literární tvorbě.

[2] Přeloženo autorkou této práce.

Jeho manželka později uvedla, že právě práce na *Temných alejích* jim pomohla přežít těžké období války (Baboreko, 2004, s. 272). Bunin v soukromé korespondenci uvedl, že stejně jako Boccaccio napsal *Dekameron* v době moru, on vytvořil *Temné aleje* během války (Baboreko, 2004, s. 271).

Významná díla Ivana Bunina

Cílem této podkapitoly není představit celé rozsáhlé dílo Ivana Bunina, nýbrž podat stručný přehled jeho nejvýznamnějších literárních počinů. Bunin byl mimořádně plodným autorem, jehož tvorba zasahovala jak do oblasti poezie, tak i prózy.

Podle údajů na webových stránkách věnovaných Buninově tvorbě začal autor publikovat již v 80. letech 19. století. Mezi jeho prvními pracemi se objevují tituly jako *Kastrjuk*, *Na čužoj storoně, Na chutorje* aj., v nichž se autor věnoval tématům chudoby a každodenního života obyčejných lidí (Bunin.org.ru, 2015).

Jeho první sbírka básní *Stichotvorenija 1887–1891* (Básně 1887–1891) vyšla roku 1891 v Orlu, ale většího ohlasu se nedočkala. Další sbírky vyšly v roce 1898 (*Pod otkrytym něbom*, Pod otevřeným nebem) a 1901 (*Listopad*, Padání listí), již byly kritikou i čtenáři přijaty příznivěji, přesto se Bunin v literární historii zapsal především jako prozaik (Hrala 2007, s. 440).

Významnou prózou je povídka *Antonovskije jabloki* (*Antonovská jablka,* 1900), která se vyznačuje nostalgickými motivy a působivými popisy přírody. Ocenění si získala i díla *Derevnja* (*Vesnice,* 1909) a *Suchodol* (*Suchodol,* 1911), v nichž Bunin konfrontuje vzpomínky na zanikající šlechtický svět s tvrdostí současné reality (Hrala 2007, s. 441).

Pozornost čtenářů vzbudila rovněž novela *Gospodin iz San Francisko* (*Pán ze San Franciska*), která vyšla poprvé roku 1915 v Moskvě v časopise *Slovo* (ivbunin.ru, 2017–2020). V příběhu amerického milionáře, jenž zemře během luxusní plavby a jehož tělo je z ohledu na ostatní cestující ukryto v nejspodnější části lodi, Bunin ostře kritizuje moderní společnost posedlou hromaděním majetku. Novela zachycuje dehumanizaci člověka v důsledku honby za bohatstvím a společenským postavením (Tamtéž).

Silně subjektivní reflexi revolučních událostí v Rusku nabídl ve svém deníkovém díle *Okajannyje dni* (*Proklaté dny*, 1925). Zaznamenal v něm události let 1918–1919, úryvky z novin, zprávy z občanské války i postřehy se setkání s přáteli. Styl textu je charakteristický emocionálním vypětím, hněvem a odporem vůči politickým změnám v Rusku (Hrala 2007, s. 442).

Z oblasti milostné prózy zmiňme novely *Dělo korněta Jelagina* (*Případ korneta Jelagina*) a *Miťina Ljubov* (*Míťova láska*), obě publikované v roce 1925 (Hrala 2007, s. 443). Láska jako ústřední motiv se objevuje také ve dvoudílném autobiograficky laděném románu *Žizň Arseňjeva* (*Život Arseňjevův*). První díl *Istoki dněj* (*Prameny dní*) vyšel v roce 1927, druhý díl *Lika* v roce 1929. Dílo je výpovědí o ztraceném dětství, o domově, který autor opustil, a o snaze uniknout z tíživé přítomnosti do šťastnější minulosti (Hrala 2007, s. 444).

Za vrchol Buninovy literární tvorby je často považována povídková sbírka[3] *Temnyje allei* (*Temné aleje,* 1946), na jejíž historii vzniku a částečný motivický rozbor se zaměříme v následujících kapitolách.

[3] Jak bude uvedeno dále, ne všechny texty v knize lze považovat za povídky. Ve shodě s jinými autory, kteří o tomto díle píšou, však všude uvádíme, že jde o povídkovou sbírku, jednotlivé texty rovněž označujeme za povídky.

Povídková sbírka *Temné aleje*

Povídková sbírka *Temné aleje* představuje vrcholné dílo pozdní tvorby Ivana Bunina a zároveň jeho poslední beletristickou práci. Vznikla v období autorovy emigrace a odráží jak jeho osobní prožitky, tak i nostalgii po ztraceném Rusku. Kapitola se zaměřuje na historii vzniku sbírky, její žánrové charakteristiky a tematické zaměření.
Slovy samotného autora Ivana Bunina:

> Všechny povídky v této knize jsou pouze o lásce, o jejích temných a velmi často smutných a krutých alejích (Suchich 2024, s. 73[4]).

Historie vzniku povídkové sbírky *Temné aleje*

Historii vzniku povídkové sbírky *Temné aleje* podrobně zmapovala Margarita Abolina ve svém článku *Istorija izdanija sbornika rasskazov I. A. Bunina „Tjomnyje allei"*[5]. Následující podkapitola přináší krátké shrnutí jejích poznatků.

Sbírka vznikla ve Francii, kde Bunin žil v exilu. První povídky vznikaly v letech 1937–1938, většina jich byla napsána v roce 1940, zbytek v letech 1941–1945. Dvě povídky byly napsány až po skončení 2. sv. války v letech 1946 a byly do sbírky přidány dodatečně na přání autora, jak již bylo uvedeno výše.

První publikovanou povídkou sbírky byla *Kavkaz*, která vyšla v roce 1937 v emigrantském periodiku *Poslednije novosti*. Do konce roku 1939 bylo otištěno dalších šest povídek. Některé povídky byly poprvé otištěny v USA, v časopise *Novyj žurnal*, jejž měli na starosti spisovatelé M. O. Cetlin a M. A. Aldanov. S oběma se Bunin znal z Paříže, s Aldanovem se Bunin přátelil a dlouhá léta si dopisoval. Aldanov se v USA stal prostředníkem mezi Buninym a americkými vydavateli (jak ruskými, tak neruskými). Až do konce roku 1941 bylo možné posílat poštu z Grasse do USA, právě takovým způsobem se I. Buninovi podařilo poslat za oceán několik povídek, které vyšly v periodiku *Novyj žurnal* (poprvé v prvním vydání v roce 1942). V letech 1942–45 vycházely povídky v každém čísle, s výjimkou roku 1944. Z dochované korespondence mezi I. Buninym a M. Aldanovým, kterou autorka článku zmiňuje, víme, že zdaleka ne všechny povídky, které I. Bunin zaslal,

[4] Přeloženo autorkou této práce.
[5] Abolina, Margarita, Istorija izdanija sbornika rasskazov I. A. Bunina „Tjomnyje allei". *Bibliotekovedenije*. 2017, roč. 66, č. 2, s. 174–180.

byly otištěny. Důvodem byla přísná americká cenzura, na což v dopisech M. Aldanov opakovaně upozorňoval.

Z článku se dále dozvídáme, že k prvnímu vydání povídkové sbírky v ruštině došlo v roce 1943 v New Yorku. O vydání se zasloužil Buninův sekretář Andrej Sedych, který knihu publikoval ve vlastním nakladatelství Novaja zemlja. Toto první vydání obsahovalo pouze jedenáct povídek. Bunin obdržel výtisk až v roce 1945, tedy dva roky po jeho vydání a z dopisu M. Aldanovi vyplývá, že se mu nelíbila. V doslovu k vydání bylo uvedeno, že obsahuje pouze část sbírky, publikované povídky neprošly autorskou korekturou, protože kvůli válce nebylo možné navázat kontakt s autorem.

Druhé, rozšířené vydání sbírky vyšlo v roce 1946 ve Francii v nakladatelství Franko-russkaja pečať, které vedl O. G. Zelyukov. Vydání obsahovalo celkem třicet osm povídek. Jednalo se o jednoduchou publikaci bez ilustrcí či jakýchkoli grafických prvků. Bunin byl zklamán skutečností, že text prošel úpravami v lexikální rovině podle bolševické ideologie[6], zabránit tomu ale nedokázal. Jednalo se o poslední ruskojazyčné vydání za života autora, a právě toto vydání je považováno za kanonické, ačkoli víme, že I. Bunin upravoval texty některých povídek i poté, a dokonce, jak již bylo zmíněno výše, zařadil do sbírky dvě povídky napsané později.[7]

Autorka uvádí několik dopisů I. Bunina, z kterých vyplývá, že sbírka ani v jednom z vydání nezaznamenala komerční úspěch. Autor si opakovaně stěžoval na nízké příjmy. I to jej vedlo ke snaze prosadit vydání sbírky v jiných jazykových mutacích. V roce 1949 tak vyšel anglický překlad sbírky, který byl dokonce pozitivně recenzován v londýnském deníku *The Times*.

Obsah sbírky a její žánrové členění

Za kanonické vydání sbírky *Temné aleje* je považováno to, které obsahuje třicet osm povídek z let 1939–1945, doplněné o dvě povídky napsané po roce 1945 („Na jaře v Judeji“ a „Nocleh“), jež si přál do souboru zařadit sám autor. Obsah jednotlivých vydání sbírky však není jednotný, různá vydání se liší jak počtem, tak výběrem obsažených povídek.

V této práci vycházíme z českého překladu *Temné aleje lásky*[8], který vyšel v roce 1982 v nakladatelství Mladá fronta v Praze, jedná se o vydání rozšířené.

[6] Např. použití slov „soudruh“, „soudružka“.
[7] Jak bude uvedeno dále, v této práci pracujeme s rozšířeným vydáním.
[8] Předtím i dále v textu uvádíme pouze zkráceně *Temné aleje*, lépe to odpovídá originálnímu názvu sbírky. Název v této podobě je zmiňován i v českojazyčných odborných publikacích.

Sbírka je v tomto vydání rozdělena do tří částí, přičemž texty jsou (s výjimkami) řazeny chronologicky. První část obsahuje šest textů z let 1937–1939, druhá část třináct textů napsaných v letech 1940–1941 a třetí, nejrozsáhlejší část zahrnuje osmnáct textů z let 1943–1944 včetně dvou závěrečných povídek z let 1946 a 1949.

Ačkoli bývá kniha *Temné aleje* označována jako sbírka povídek, zdaleka ne všechny texty můžeme označit za povídky. Žánrové zařazení jednotlivých textů není jednoznačné. Na tuto nehomogenitu upozorňuje řada odborných studií a disertací, jež se zaměřují na žánrové členění sbírky. [9] Texty v ní se pohybují od krátkých epických útvarů až po lyricky stylizované prózy. Převážnou část tvoří epické texty, které lze označit za povídky či novely, nicméně některé z nich nesou rysy lyriky natolik silné, že je literární teoretici považují spíše za básně v próze (Babickaja, 2018).

Ryžakova Taťána Igorevna ve svém článku *Žanrovoje svojeobrazije maloj prozy Ivana Bunina 1917–1953 gg.* (Žánrová specifika malé prózy Ivana Bunina v letech 1917–1953)[10], vydaném v roce 2014 v časopise *Vestnik KGU im. N. A. Někrasova*) uvádí, že žánrové členění tvorby Bunina je problematické. Specifická je jeho exilová tvorba, ve které se zrcadlí autorova zralost a vidění reality. Ve sbírce Temné aleje se můžeme vedle novel setkat s tzv. miniaturami, jejichž syžetová linka je pouze slabě označena, pointa chybí. Tyto útvary odpovídají umělecké metodě spisovatele. Děj nemívá rychlý spád, místo toho se setkáváme se zajímavým rozhovorem, popisem míst, vykreslením interesantní scénky. Dále se můžeme setkat s elementy žánru básně v próze a skazu.

Kontext vzniku a tematické východisko sbírky

Milan Hrala ve své knize *Ruská moderní literatura 1890–2000* (2007) uvádí, že po prožitých hrůzách spojených se ztrátou domova se autor upíná na to jediné důležité v životě, na lásku a její různé podoby (Hrala 2007, s. 442–443).

Literární vědec Alexandr Suchich ve své publikaci *Kánon ruské literatury 20. století* (2024) konstatuje, že: „Bunina v Temných alejích už nezajímá život, bytí, ale jeho znak, kvintesence, ne próza, ale poezie, ne podrobnosti okamžiku, ale univerzální zákonitosti. To, co člověku zbyde, když na závěr života bilancuje“[11] (Suchich, 2001, s. 72).

[9] Výběrem např. KRUGLOVA, Anna. *Temnye allei Bunina v kontekste jego tvorčestva emigrantskogo perioda: fenomenologija žanra i stilya*. Disertace. Šuja: Šujskij gosudarstvennyj pedagogičeskij universitet, 2009.
[10] Přeloženo autorkou této práce.
[11] Přeloženo autorkou této práce.

Láska je hlavním tématem všech textů sbírky. Nejedná se však o lásku ideální nebo partnerskou ve smyslu tradičních hodnot, ale o vášeň – často tělesnou, zničující a pohlcující. V některých povídkách jde spíše o chtíč než o hlubší cit. Tato láska se neřídí morálkou, nezvažuje povinnosti, nehledí do budoucnosti – je to touha po naplnění, byť i jen krátkém. Jde o chvilkový prožitek štěstí, který však zůstává trvale uchován v paměti. Jak píše Suchich, Bunin zde tematizuje „kolizi lásky nebeské a pozemské“ (tamtéž, s. 74). Celkový iracionální charakter těchto emocí je zasazen do realistických kulis, což působivost celé sbírky výrazně posiluje (tamtéž, s. 87). „Láska je to jediné, co hrdinové mají. Nebo je už nic jiného nezajímá“ [12](tamtéž, s. 83). Hrdinové se nesnaží realitu pochopit, odporovat jí, ani si ji vysvětlit. Přijímají pravidla světa, který již nemají pod kontrolou (tamtéž, s. 88).

Ve většině textech sbírky vystupuje jako hlavní postava muž, který je často i vypravěčem. Svět je nahlížen jeho očima a čtenář s ním prožívá události i city. Protagonista bývá stručně představen, přičemž následně je čtenář vhozen do děje. Informace o hlavní ženské postavě jsou čtenáři zprostředkovány téměř výhradně skrze pohled muže. Prostřednictvím toho, jak ji vnímá a jak o ní přemýšlí. Myšlenkový svět ženské postavy zpravidla zůstává skrytý. Žena v těchto textech vystupuje jako hádanka, objekt pozorování, zbožňování či chtíče.

[12] Přeloženo autorkou této práce.

Motivy povídkové sbírky Temné aleje

V povídkové sbírce *Temné aleje* Ivana Bunina se vyskytuje velké množství různých motivů. Za účelem vytvoření motivického rámce sbírky vzniklo značné množství odborných literárních studií, a to jak v Rusku, tak v zahraničí. Badatelé se zaměřují na různá témata a motivické okruhy. Předmětem zkoumání jsou mj. barvy a zvuky, metatextovost, ruská gastronomie, dobové reálie, mezilidské vztahy, typologie ženských postav aj. Ve své práci jsem se rozhodla zaměřit na rozbor motivů spojených s tematikou lásky – jak tělesné, tak duchovní – s cílem prokázat, že Buninovo pojetí lásky je tragické, často fatální, a že právě skrze tento motiv autor reflektuje širší otázky lidské existence, plynutí času a paměti

Tematika lásky, přestože se může jevit jako tradiční literární téma, nabývá u Bunina specifické podoby – nejde o harmonické naplnění vztahu, ale spíše o touhu, která často zůstává nenaplněná, či je spojena se ztrátou, bolestí a existenciální osamělostí.

Vzhledem k vybranému zaměření motivického rozboru nebudou zmíněny všechny texty sbírky.

Motivy tragického konce lásky

Velmi významným motivem celé sbírky je nemožnost naplnění lásky mezi protagonisty. Ačkoli by bylo nepřesné tvrdit, že všechny texty sbírky končí tragicky, vyloženě šťastný konec v tradičním smyslu („vzali se a žili šťastně až do smrti“) ve sbírce nenajdeme.

Bunin nezkoumá lásku z psychologického hlediska, zajímá ho její iracionální stránka, její nepochopitelná část, nevysvětlitelná podstata, láska, která přichází náhle a míří vstříc osudu bez ohledu na následky (Suchich 2024, s. 87). Milostné štěstí trvá vždy pouze krátce, ale často má vliv na celý další život protagonistů (Babickaja, 2018).

Ve sbírce najdeme hned několik typů tragického konce.

Vražda ze žárlivosti

Tento motiv nacházíme v textech „Heinrich“, „Parník Saratov“ a „Doubky“. Pokus o vraždu ze žárlivosti se objevuje rovněž v povídkách „Zjara v Judeji“ a „Kavkaz“. V „Parníku Saratov“ i „Doubcích“ se jedná o podobný motiv i jeho zobrazení. Muž, který neunese nevěru své partnerky, se uchýlí k vraždě. V „Parníku Saratov“ je pachatelem hlavní hrdina, v „Doubcích“ podvedený manžel. Krátký okamžik smyslného naplnění, v „Doubcích“ dokonce pouhý příslib, vedou k smrtelnému konci. Jakmile manžel pochopí, že může být v náručí své milované snadno nahrazen, rázně její život ukončí. Naproti tomu

v „Heinrichovi“ je láska ukončena ještě dříve, než může být naplněna. Dva milenci, kteří se rozhodnou být spolu, si naplánují krátké odloučení, během něhož chtějí uzavřít své dosavadní vztahy. Avšak jejich nový začátek je znemožněn vraždou ženy jejím bývalým milencem.

V povídce „Zjara v Judeji“ vzpomíná hlavní hrdina na pokus o vraždu jako na zlomový moment svého života. Šejk – strýc dívky, kterou svedl – jej dvakrát postřelí. Přestože rána není smrtelná, zanechá mu doživotní kulhání.

Sebevražda

Motiv sebevraždy je klíčový v textech „Kavkaz“, „Zojka a Valérie“, „Galja Hánská“ a „Kaple“. V „Kavkazu“ sledujeme manžela, který pronásleduje svou nevěrnou ženu a jejího milence, až se nakonec sám zastřelí. V „Zojce a Valérii“ hlavní hrdina ztrácí veškerou naději v lásku a skončí pod koly vlaku. Motiv sebevraždy v „Kapli“ se nám ústy dětí, které si u kaple hrají, říká, že láska a smrt nevyhnutelně patří k sobě. „Byl moc zamilovanej, a když jsou zamilovaný, tak se vždycky střílej…“ (Bunin 1982, s. 203). Sebevražda Galji Hánské má ve stejnojmenné povídce charakter impulzivního činu. Vášnivě zamilovaná dívka, přesvědčena o milencově zradě se otráví – přestože muž se ji ještě téhož večera snaží usmířit (a vyvrátit její podezření). Láska, jež sotva rozkvetla, tak končí kvůli nepodloženému strachu.

Vražda nebo smrt jednoho z milenců

Bunin zobrazuje lásku jako silný cit, který ale nezmůže nic pro síle smrti. Milovaná dívka v povídce Pozdní hodina umírá na nemoc a stává se věčnou bolestnou vzpomínkou. V „Táně“ zabrání šťastnému shledání milenců občanská válka. Ve „Studeném podzimu“ milenec padne v první světové válce. Výrazným příkladem je novela „Natali“, kde po dlouhých letech odloučení a překážek smrt hlavní hrdinky při porodu definitivně ukončí společnou cestu mileneckého páru. V povídce „V Paříži“ je motiv smrti zobrazen prostřednictvím úmrtí manžela. Jeho žena si uvědomuje, že s jeho smrtí končí i možnost dalšího štěstí.

Nemožnost naplnění lásky/vztahu

Bunin však nezobrazuje tragiku lásky pouze skrze smrt. V některých povídkách milence nemohou být spolu kvůli zásahu okolí nebo nepochopitelnému rozhodnutí. V „Rusje“ brání lásce nemocná matka, která považuje dceřinu náklonnost k domácímu učiteli za nevhodnou.

V „Krkavci“ otcovská autorita zcela zničí naději dvou mladých lidí – otec syna vyžene a s jeho milou se sám ožení.

Velmi netradiční je povídka „Velkopostní pondělí“, kde se protagonistka po společné noci s milencem (první a jediné) rozhodne pro život v klášteře, aniž by cokoli vysvětlila. V „Múze“ odejde hlavní hrdinka bez varování k sousedovi, protože její předchozí partner ji již nudí. Její bývalý milenec je jejím odchodem zdrcen, ona ho však pouze cynicky vyzve k tomu, „aby nedělal scény“. A v „Antigoně“ odjíždí žena poté, co je její vztah se synovcem domácího pána odhalen služebnou.

Erotické motivy

Erotické motivy představují další z výrazných motivů sbírky *Temné aleje*.

Před jejím vydáním popis tělesné lásky v ruské oficiálně vydávané literatuře prakticky chyběl – s výjimkou pornografických děl a neoficiálních (nevydávaných) textů, které měly často skandální nebo provokativní charakter (Suchich 2024, s. 67). Bunin usiloval o vyjádření síly tělesné přitažlivosti, která dokáže člověka zcela ovládnout a vést jej k jednání bez ohledu na morální či společenské důsledky. Zároveň se snažil zachytit krásu ženského těla. Přesto sám přiznával, že je obtížné zvolit slova, která by byla výstižná, a přitom nepůsobila vulgárně. (Suchich 2024, s. 74).

Sbírka však byla současníky často vnímána negativně. Někteří ji považovali za skandální a mravně pokleslou. Spisovatel Ivan Šmeljov ji dokonce označil za „paměti vilného starce“[13] (Babickaja, 2018). Bunina tato reakce hluboce zasáhla. Namítal, že v jeho textech není ani tisícina toho, co si muži skutečně myslí a představují, když se dívají na ženy. (Suchich 2024, s. 76). Známá je i skutečnost, že Bunin měl potíže s publikací povídek ve Spojených státech –část textů neprošla místní cenzurou (Abolina 2017, s. 175). Je však potřeba zdůraznit, že erotické motivy ve sbírce nejsou samoúčelné ani primární. Popisy fyzické lásky zde nejsou přehnané a většinou tvoří vedlejší rovinu vyprávění. Přesto je celá sbírka těmito motivy prostoupena a jejich stylizace dodává textům hloubku, emocionalitu a autenticitu. Postavy se milují, trpí kvůli nemožnosti fyzického sjednocení, touží po sobě – ať už je tato touha opětovaná, či nikoli. Jejich intenzivní citové vzplanutí je často vede k nepromyšleným, iracionálním rozhodnutím.

Níže uvedené ukázky ilustrují způsob, jakým Bunin se zobrazováním sexuality ve svých povídkách pracuje:

[13] Přeloženo autorkou této práce.

> Hned po posledním okamžiku ho prudce a štítivě odstrčila a zůstala ležet, tak jak byla, narovnala jen zvednutá a roztažená kolena a ruce jí klesly podél těla (Bunin, 1982, „Zojka a Valérie“, s. 74).

> Sotva popadal dech, když se natáhl k jejím pootevřeným rtům a tlačil ji k pohovce. Zamračila se, zavrtěla hlavou a zašeptala: „Ne, ne, to nejde, vleže nebudeme nic vidět a nic slyšet…“ - se zakalenýma očima pomalu roztáhla nohy…Za chvíli jí padl tváří na rameno (Bunin 1982, „Antigona“, s. 54).

> Měla pod šaty jen košili. Něžně, vzdušnými doteky ho líbala na okraj rtů. Jako smyslu zbavený ji zvrátil do loďky. Divoce ho objala…
> Potom ležela zmalátnělá, až se konečně zvedla a s úsměvem plným šťastné únavy a dosud neutišené bolesti pravila: „Teď jsme muž a žena.“ (Bunin 1982, „Rusja“, s. 42).

Povídky, z nichž pocházejí uvedené ukázky, stejně jako další texty ve sbírce, nezachycují pouze tělesnou stránku milostného vztahu, ale komplexně vykreslují citový život postav a jejich vnitřní konflikty. Erotické motivy jsou často zasazeny do širšího narativního rámce, v němž se objevují nejen dějové linie, ale také výrazná lyrická rovina – atmosféra, vzpomínky, krajina, vnitřní monology či filozofující úvahy. Buninův styl se tak nevyčerpává popisem aktu samotného; spíše skrze něj otevírá hlubší témata lidské touhy, samoty, paměti a nenaplněnosti.

Motivy krásy, tělesnosti

Krásu považoval Bunin za jednu z mocných zbraní ženy – zbraň, která dokáže připravit muže o rozum a donutit ho nepřemýšlet nad důsledky. V textech „Camargue“ a „Sto rupií“ stojí motiv ženské krásy v popředí, autor představuje ženu, pro jejíž přízeň by se muž dokázal odhodlat k čemukoli. Je fascinující, přitažlivá a ovládající. Ve druhém ze zmíněných textů však autor tuto fascinaci relativizuje – jedná se o krásu, kterou je možné koupit za pouhých sto rupií. V povídce „Počátek“ představuje krása ženy, kterou dvanáctiletý student náhodou zahlédne během krátké jízdy vlakem, iniciační zážitek. Tato epizoda symbolizuje vstup hlavního hrdiny do dospělého světa, naplněného touhou a chtíčem, z chlapce se stává muž prostřednictvím ženy.

V „Zojce a Valérii“ a „Natali“ je protagonista rozpolcen mezi erotickou vášní k jedné ženě a hlubším citovým vztahem k druhé.

Motivy prostituce

Motiv prostituce se ve sbírce Temné aleje objevuje patrně i proto, aby autor zdůraznil pomíjivost lásky, její nedosažitelnost a nesamozřejmou přítomnost v životě lidí. Hlavními hrdinkami bývají často ženy „na prodej“, což mohlo být jedním z důvodů, proč některé povídky nebyly kvůli cenzuře publikovány a proč sbírka nebyla čtenářstvem zpočátku přijímána jednoznačně.

Jedním z mála textů, který končí poměrně šťastně, je povídka „Madrid“. Protagonistovi se v ní natolik zalíbí mladičká prostitutka, že se rozhodne udržovat s ní trvalý vztah, pravidelně se s ní scházet, a dokonce ji najít přístřeší a jinou práci.

Ve výše již jednou zmíněném textu „Sto rupií“ je naopak fakt, že je objektem touhy hlavního hrdiny krásná žena, kterou si lze koupit, zcela devalvuje jeho okouzlení. Motiv prostituce zde funguje jako hořká pointa krátkého příběhu zamilovanosti.

Zcela všedním způsobem je pak podán motiv prostituce v povídce „Druhá káva“. Hrdinka je krásná, ale chudá a bez podpory rodiny. Útočiště nacházela u malířů, kterým stála modelem a které střídala. V tomto případě je prostituce zbavena jak tragiky, tak idealizace – je prezentována jako racionální, pragmatické rozhodnutí.

Motiv chtíče a jeho důsledky, motiv podvodu

V několika textech sbírky *Temné aleje* ukazuje autor sílu tělesné touhy. Bunin ji vnímá jako jednu z nejsilnějších a nejničivějších složek lásky. (Suchich, 2024, s. 79–80). Postavy jsou často ochotny udělat cokoli, jen aby dosáhly fyzického spojení s objektem své touhy. Muž si bere ženu, kterou si přeje, nezřídka bez ohledu na její vlastní vůli –někdy silou, jindy lstí či neupřímným slibem. (Proto jsou do této podkapitoly zařazeny i motivy podvodu).

Silně je tento motiv přítomen v povídce „Sťopa“. Obětí chtíče se zde stává mladá dcera hostinského. Po milostném aktu protagonistovi přiznává, že se jí líbí a prosí ho, aby si ji vzal. Muž jí slíbí, že druhý den přijde požádat o ruku jejího otce, ale už se nikdy nevrátí.

V povídce „Nocleh“ se chtíč stane osudným pro poutníka, který se pokusí znásilnit malou dívku, vnučku majitelky hostince. Dívku zachrání pes, jenž útočníka zakousne.

Obětí vlastní žádostivosti se stává i starý kníže v povídce „Balada“, když zatouží uplatnit právo první noci na nevěstu svého syna. Mladý muž se pokusí i s nevěstou uprchnout, ale je pronásledován. Starého knížete nakonec rozsápe vlk – podle legendy právě kvůli hříchu, který měl v úmyslu spáchat.

V povídce „Hostinec u řeky“ vypravěč vzpomíná na situaci, kdy zachránil dívku bezhlavě zamilovanou do známého svůdníka a podvodníka. S odstupem času si však klade

otázku, zda k tomu měl právo. Možná ji měl nechat prožít svou chybu, měla by pak na co vzpomínat.

V povídce „Pomsta“ je motiv podvodu zobrazen z opačné perspektivy. Protagonistka přiznává, že věděla, že ji její milý klame, ale přesto se rozhodla iluze uvěřit. Chtěla si užít „osudové prázdniny“ a zachovat si vzpomínku na krásný příběh, byť bez šťastného konce.

Zvláštním typem podvodu je v některých povídkách nevěra, často prezentovaná jako snaha uniknout stereotypu manželského života. Protagonisté tedy utíkají od každodennosti ke krátkodobým aférám, které je mají znovu probudit k životu.

Před žárlivým manželem prchají milenci v povídce *Kavkaz*. Vůbec nedbají na důsledky, mají strach pouze z toho, že budou dostiženi. Podvedený muž si nakonec vezme život, neschopen unést ponížení.

Krátký románek hledá i hrdinka povídky „Navštívenky“. Pro ni jde o prchavý zážitek, únik z nudného manželství, zatímco pro jejího partnera jde o lásku, na kterou bude celý život vzpomínat. Stejnou disproporci citů můžeme vidět i jinde, např. v povídce „Múza“.

Zajímavě je pojat motiv nevěry v *Kmotře*. Dvojice milenců se domlouvá, kam společně odjedou, jakmile se žena zbaví svého manžela. Muž však již tuší, že v momentě, kdy budou skutečně spolu, ji začne nenávidět. Tato předtucha potvrzuje autorovo přesvědčení, že láska, to osudové kouzlo, může trvat pouze krátký okamžik.

Motivy paměti a vzpomínání, pomíjivosti

Velmi důležitým motivem, který se výrazně prolíná celou povídkovou sbírkou *Temné aleje*, je paměť, vzpomínání a vědomí pomíjivosti. Autor na příkladech jednotlivých příběhů ukazuje, že láska v životě člověka představuje pouze krátký, intenzivní a osudový okamžik, který se však nesmazatelně zapisuje do paměti. Ačkoli tyto chvíle bývají pomíjivé, přetrvávají ve vzpomínkách a mnohdy představují to nejcennější, co postavy mají.

Hrdinové často vzpomínají na klíčová setkání ze své minulosti, jejichž krátkost a osudovost je podtržena kulisami cest – děj se odehrává na lodi, ve vlaku či při výletech (Babickaja, 2018). Autor tím zdůrazňuje dočasnost, nestálost a zároveň intenzitu těchto okamžiků.

Úvodní povídka sbírky, která rovněž dala jméno celé sbírce, *Temné aleje*, zachycuje setkání dvou bývalých milenců v zájezdním hostinci. Jedná se o bývalou nevolnici, nyní majitelku hostince, a jejího někdejšího pána. Oba vzpomínají na svou společnou minulost,

přičemž každý z nich ji hodnotí jinak – ona jako na největší lásku svého života, on jako na příjemnou epizodu, kterou si ale nedokáže spojit s představou manželství a rodinného života.

Také texty „Smaragd“ a „Vlci“ ukazují, jak silně a emotivně mohou být šťastné chvíle zakořeněny v paměti jednotlivců. Postavy se k nim vracejí, protože v nich udržují představu štěstí, které sice pominulo, ale nezmizelo.

Vzpomínky na ztracenou lásku jsou výrazným motivem i v povídkách „Pozdní hodina“, „Rusja“ či „Galja Hánská“. V těchto textech se hlavní hrdinové vyrovnávají se smrtí milovaných žen, které v jejich vzpomínkách zůstávají navždy živé. Smrt tak neznamená konec vztahu, ale jeho transformaci do vnitřního světa paměti.

Povídky „V jedné známé ulici“ a „Pozdní hodina“ ukazují neuskutečněné příběhy lásky. V prvním případě se jeden z milenců nedostaví na slíbené setkání, ve druhém hrdina padne ve válce, přičemž před svou smrtí přislíbí opětovné setkání až „na onom světě“. Starší žena, která vzpomíná, tak svůj život prožívá v očekávání tohoto posmrtného shledání.

Texty „Houpačka“ a „Smaragd“ naopak zachycují milostné vzplanutí v jeho vrcholu. Společné chvíle, hádky a smíření, společné houpání za noci – to vše si hrdinové plně uvědomují jako výjimečné okamžiky, které už se pravděpodobně nebudou opakovat. I proto si je uchovávají v paměti jako to nejcennější, co jim zůstalo.

Závěr

Povídková sbírka *Temné aleje* představuje vrcholné dílo pozdní tvorby Ivana Bunina a současně jedinečnou uměleckou reflexi lásky v jejích nejrůznějších podobách. V díle autor zúročil svou bohatou životní i tvůrčí zkušenost a vytvořil dílo, které tematicky i stylisticky přesahuje svou dobu.

Hlavním motivem sbírky je láska – v celé její šíři, kráse i tragičnosti. Jak ukázala provedená analýza, Bunin zachycuje lásku jako osudový, často tragický prožitek, který zanechává nesmazatelný otisk v paměti člověka. Skrze zobrazení tělesné touhy, vzpomínek, bolesti ze ztráty či nenaplněných očekávání ukazuje autor životní pomíjivost a křehkost lidských citů. Klíčovými motivy sbírky jsou i paměť a vzpomínky, které představují jediný prostor, kde láska – byť nenaplněná – může přetrvat.

Ačkoli je ve sbírce hojně zobrazena tragičnost, pomíjivost a bolest, která často lásku doprovází, je tento cit neoddělitelnou součástí lidského života. Láska, jakkoli krátká či nenaplněná, má v sobě hodnotu – právě proto, že zanechává hlubokou stopu v paměti a formuje lidskou zkušenost. Bunin tak svým dílem nepřímo vyjadřuje, že i krátké štěstí má smysl a cenu – a že prožít lásku, byť jen na chvíli, stojí za to.

Sbírka je navíc cenná i po stránce kompoziční a jazykové. Bunin dosahuje silného estetického účinku prostřednictvím jednoduchého, ale precizně vystavěného stylu, lyrických pasáží a smyslově bohatého jazyka. Tematická i žánrová pestrost jednotlivých povídek vytváří působivý celek, který i přes svou fragmentárnost působí jednotně.

Z hlediska recepce i literárněvědného zájmu je *Temným alejí* v ruskojazyčném světě věnována značná pozornost, zatímco v českém prostředí zůstává tato sbírka spíše na okraji. Tato práce si kladla za cíl přispět k většímu porozumění tomuto mimořádnému dílu a zároveň poukázat na jeho nadčasovost a sílu výrazu.

Seznam literatury

Primární prameny:

BUNIN, Ivan. *Temné aleje lásky*. Praha: Mladá fronta, 1982.

Sekundární prameny:

ABOLINA, Margarita. Istorija izdanija sbornika rasskazov I. A. Bunina "Tjomnyje allei". *Bibliotekovedenije*. 2017, roč. 66, č. 2, s. 174–180. ISSN 2587-7372. Dostupné z: https://bibliotekovedenie.rsl.ru/jour/article/view/461/419. [cit. 2025-03-08]

AKADEMIČESKIJ BUNIN. *Alfavitnyj spisok proizvedenij I. A. Bunina.* Online. Ivbunin.ru, © 2017-2020. Dostupné z: https://ivbunin.ru/index.php/proizvedeniya/alfavitnyj-spisok-proizvedenij-i-a-bunina [cit. 2025-06-18].

BABOREKO, Aleksandr. *Bunin. Žizneopisanije*. Moskva: Molodaja gvardija, 2004. ISBN 9785235026629.

BABICKAJA, Varvara. *Ivan Bunin Temnye allei 1943-1949*. Online. Polka, 2018. Dostupné z: https://polka.academy/articles/621. [cit. 2025-03-08].

BUNIN, Ivan. *Avtobiograficheskaya zametka*. Online. Bunin.org.ru., 2015. Dostupné z: http://www.bunin.org.ru/library/o-bunine/avtobiograficheskaya-zametka-bunin.htm. [cit. 2025-03-08].

BUNIN.ORG.RU. *Biografija.* Online. Bunin.org.ru, 2015. Dostupné z: https://www.bunin.org.ru/biography/ [cit. 2025-03-08].

HRALA, Milan. *Ruská moderní literatura 1890-2000*. V Praze: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1201-0.

RYŽAKOVA, Taťána Igorevna. Žanrovoje svojeobrazije maloj prozy Ivana Bunina 1917–1953 gg. *Věstnik KGU im. N. An Někrasova.* 2014, roč. 4, s. 145–147. Dostupné z: https://cyberleninka.ru/article/n/zhanrovoe-svoeobrazie-maloy-prozy-ivana-bunina-1917-1953-gg/viewer [cit. 2025-06-18]

SUCHICH, Igor Nikolajevič. Russkaja lijubov v tjomnych allejach. In: SUCHICH, Igor Nikolajevič. *Russkij kanon: Knigi XX veka: Ot Šolochova do Dovlatova.* Sankt Petěrburg: Azbuka, Azbuka Attikus, 2024. s. 67–91. ISBN 978-5-389-24907-3.

Praktická část

Ze zvyku

Alice přicházela z práce o chvíli dříve než Mirek. Chvíle tak akorát dlouhá na to, aby si dala v klidu čaj. Bloudila ve vzpomínkách, hodnotila uplynulý den, plánovala nebo jen tak odpočívala. Když uslyšela klíče v zámku, vstala, přišel její manžel.

„Ahoj, už jsem doma!“ pozdravil. Jeho zvyk. Skopnul boty, pověsil si sako, nasadil si papuče a přešel do kuchyně. Alice mu už podávala z ledničky vychlazenou desítku.

„Ahoj Mirku, jak ses měl?“ usmála se na něj, přiblížila se a políbila ho na tvář.

„Děkuju. Znáš to. Představ si, že si studenti z druháku dneska ověřovali na internetu, jestli jim říkám pravdu.“ Vzal si nabízenou láhev piva a polovinu naráz vypil.

Alice se zasmála. „Ještě, že učíš češtinu. Kdyby to byl dějepis, ještě by se s tebou hádali.“

Mirek se posadil ke stolu, chvíli se na sebe dívali a usmívali se. „No jo, vždycky může být hůř. Večer ještě musím opravit kopu písemek, to se zase dozvím věcí.“
Mirek kroutil láhev od piva v jedné ruce. „Co ty? Jak bylo v práci, dobrý?“

Alice se zvedla, čaj už měla dopitý. „Chystá se účetní uzávěrka, tak je to otrava. Dohledávaj se půl roku starý doklady, chybějící faktury. No jako každý rok. Už aby to bylo hotový.“ Otevřela myčku a dala do ní hrnek. „Kluci dnes mají oba nějakou akci večer, tak si dáme studenou večeři, co říkáš? Nemám chuť nic dělat.“

„To víš, že to stačí. Ani moc nemám hlad.“ Mirek se také zvedl, šel položit svou napůl vypitou láhev piva zpět do lednice.

„Půjdeš se mnou na procházku?“ zeptal se Alice.

„Já bych ráda, ale viděl jsi naši zahradu? Musím ostříhat pár keřů, něco zalít, vytrhat bodlák. Půjdu příště, jo?“ Mirek se opět mírně usmál a beze slova pokývl hlavou.

„Vezmeš prosím čerstvý pečivo?“ zeptala se ještě Alice.

„Samozřejmě, jako vždycky.“ Mirek přistoupil k Alici, letmo ji políbil do vlasů, usmáli se na sebe a vyrazili každý jinam. Ona na zahradu opečovat květiny, on ven na procházku na kopec ke klášteru a zpět přes město a obchod.

Ne, že by s ním Alice nechtěla jít. Jen byla také občas ráda sama. Alice si moc dobře uvědomovala, že měla v životě štěstí. Zdědila krásný dům, kde s manželem vychovali dva chytré zdravé syny. Práce ji bavila a dostávala za ni dobře zaplaceno. S Mirkem se nehádali, občas jí donesl kytku nebo dortík, chodili na koncerty, do divadla, jezdili v létě k moři a v zimě na hory. Všichni byli zdraví. To všechno byly důvody, proč se Alice styděla, když

si kladla otázku, jestli to stačí. Zda je opravdu šťastná. Věděla, že by měla být. Občas ji ale doběhla myšlenka, že není. Že to není tak úplně to, co chtěla. Samozřejmě, že svou rodinu milovala, jen si nebyla jistá, jestli opravdu žije naplno. A v takových chvílích vždy vylézaly na povrch hluboko pohřbené vzpomínky na Tomáše.

Byla s ním krátkých, ale velmi intenzivních pět měsíců. Tehdy žila opravdu naplno. Procestovali na motorce snad celou republiku, na jídlo a přístřeší si vydělávali různými pracemi po cestě. Někde někomu pomohli a za to dostali večeři a občas i přístřeší. Učil ji nemyslet na zítřek, že přijde sám od sebe. A taky miloval vyhlídky. Celé hodiny seděli a koukali, mlčeli nebo si povídali o všem možném. Když měl Tomáš peníze, vždycky koupil dalamánky. Měl z nich nejradši tu kůrku. Vnitřek vydlabal a rozházel ho po okolí, pro ptáky. A sám pak dlouho žužlal to, co zbylo. Ten zvyk od něj převzala, dalamánky v jejím životě zůstaly, Tomáš odešel. Poté, co se potřetí rozbil na motorce, ležel v nemocnici se zlomenýma nohama a natrženou slezinou, a přesto řekl, se jízdy nevzdá, odešla od něj. Až moc se bála, že o něj přijde, nechtěla žít v neustálém strachu.

Mirek dokázal uklidnit její rozjitřenou duši. Dalo se na něj spolehnout, držel slovo. Slíbil, že na motorku nikdy nesedne. Věděla, že se o něj může opřít a on bude stát a držet. Byli svoji téměř patnáct let.

Už byla skoro hotová. Vytrhala plevel, postříkala keře proti mšicím, ostříhala keře. Svou zahradu milovala, práce s hlínou ji uklidňovala. Potřásla hlavou, jak vůbec mohla pochybovat. Měli by si zajet na wellness nebo aspoň dojít na masáž. Než se vrátila do domu, šla natrhat pivoňky. Měla jich několik záhonů v různých barvách a zrovna kvetly. Byly to Mirkovy oblíbené květiny, chtěla mu udělat radost. Vždycky si k nim čuchal, když byly ve váze a usmíval se u toho.

Mirek vylezl svižným tempem na kopec a pak zpomalil a mířil k Bille ve městě. Snažil se uspořádat rozjitřené myšlenky. Na boha nevěřil, ale cítil potřebu někomu poděkovat za svůj krásný, klidný život. Tak třeba vesmíru. „Děkuji za Alici, za oba kluky, za ten neskonalý klid a radost.“ Kdysi, ještě s Klárou, kmital sem a tam a o klidu se mu ani nesnilo. Klára potřebovala neustále nějaké drama, velká gesta. A jemu to moc nešlo. Takže se pořád hádali. Buď mu vyčítala, že ji miloval málo nebo ji naopak dusil svou láskou. Na pár dní zmizela, kolikrát i s úplně jiným chlapem. Pak mu volala, aby si pro ni přijel, aby ji našel, dělala další scény, proč ji nehledá. Pak obvykle strávili dva dny v posteli bouřlivým usmiřováním.

Neustále ho nutila dokazovat, že ji miluje. Prodal kvůli ní celou sbírku známek po dědovi, jen aby ji koupil řetízek s prstýnkem, který chtěla. Neustále musel nosit květiny či

jiné drobné dárky. Ze všeho nejvíc milovala pivoňky, jednou jimi naplnil celou vanu, aby se v nich mohla vykoupat. Tehdy to byl obzvláště krásný večer. Poprvé a naposled mu tehdy řekla, že ho miluje nejvíc na svět, že je to jediný opravdový chlap, který ví, jak potěšit ženu. Druhý den ale kouzlo vyprchalo. Ač se snažil sebevíc, nebylo to dost. Až mu jednou došel dech. Položil si otázku, proč musí neustále něco dokazovat? Chtěl být chvíli v klidu. Naštěstí potkal Alici. Stačilo jí, že tu byl pro ni. To pro ni byla sama o sobě hodnota. Tak je s ní pořád, už víc jak patnáct let. „Nekonečný vesmíre, děkuji ti."

Rychle zaběhl do Billy, koupil tři kaiserky pro sebe a poslední dva dalamánky pro Alici. Snad to bude stačit. Ona totiž vůbec nejedla vnitřek, nejraději měla kůrku.

Šaty

Byly to moje oblíbené červené šaty, a přesto to bylo dnes poprvé, co jsem je měla na sobě. Patřily mojí mamince a nikdy, ale opravdu nikdy jsem si je nesměla ani zkusit, natož obléct. Byly posvátné, byly její, byly důkazem tatínkovy lásky.

Tatínek zemřel, ještě než jsem se narodila, já a šaty byly prý jediné, co mámě po něm zůstalo. Ne, že by si stěžovala, celý život opakovala, že je tou nejšťastnější ženou na světě. Protože zažila úžasnou lásku, takovou, která se neopakuje.

Jenže teď byla maminka mrtvá, umřela na infarkt, jako mnozí jiní po válce. Příliš vyčerpané tělo, příliš unavená duše. Psal se rok 1947, mně bylo dvacet sedm let a zůstala jsem sama. Sžíral mě smutek, nevěděla jsem, co si se sebou počít. Proto jsem se odhodlala na výlet do vesnice Komjatna. Tam, kde se seznámili rodiče. Tam, kde jsem nikdy nebyla.

Byl krásný červnový den. Jela jsem vlakem a kladla si otázku, co přesně tam vlastně chci najít. Snad jsem hledala nějaký kousíček jí samé, možná i táty. Všechno jsem to znala jen z vyprávění a toužila jsem si porovnat vzpomínky s realitou. Mít něco hmatatelného, čeho bych se mohla chytit, co by bylo součástí mého osobního příběhu. Přišla jsem si průhledná, vymyšlená, neopravdová nebo jsem zkrátka moc trpěla samotou. Spousta z nás měla po válce tenhle problém. Žádný blízký vztah, ani přátelský, se mi dosud nepovedlo navázat.

Máma vyrůstala taky bez otce. Umřel, když jí bylo pět. Zůstaly s babičkou na všechno samy. Malý domek jim prý skoro padal na hlavu. Občas se někdo v sousedství slitoval, nebo se podařilo vydělat nějaké peníze navíc, aby se udělaly alespoň nutné opravy. Uvnitř byla jedna místnost a malá komora, pro vodu se chodilo ven do studně, malý záchod venku, k tomu skromná zahrádka, kde byl jeden strom a kde sázely nějakou zeleninu.

Máma pracovala jako švadlena v textilní fabrice nedaleko, stejně jako babička a mnoho dalších žen z vesnice. Byla to krásná žena, ne moc vysoká, štíhlejší a její největší pýchou byly její blonďaté kudrny po lopatky a zelené oči. Já vypadám jako ona, říkají to všichni. Akorát oči mám hnědé, prý po tátovi. Nemám jedinou jeho fotku. Jen přívěšek Panenky Marie. Máma říkala, že jí ho táta dal poté, co se dozvěděl, že je těhotná. Bylo to prý to nejcennější, co měl. Nosil ho od malička. Měl ji ochraňovat a potom i mě. Nosím ho ale až od patnáctých narozenin, máma se bála, že bych ho mohla ztratit. Předtím ho vždy jen vyndala večer malé sametové krabičky, směla jsem si ho pohladit, a poslat tak tátovi pusu na dobrou noc. Byl to náš rituál, spojoval mě s tátou. Vždy jsem mámu prosila, aby mi o tátovi vyprávěla, jaký měl obličej, jak se smál, jak mluvil. Znala jsem to vyprávění

nazpaměť, ale i tak jsem hltala každou maličkost. Máma mě nikdy neodmítla, i když to povídala pořád dokola.

Táta prý jezdíval do máminy vesnice za příbuznými na prázdniny. Tam se poznali. Vídali se na zábavě, občas na sebe kývli. Jedno léto se táta osmělil, šel za mámou a pomohl jí nanosit vodu ze studny. Poté občas přišel pomoct s něčím doma. Babička mu prý jako poděkování vždycky něco upekla a jemu to moc chutnalo. Často si je představuju, jak oba jedli babiččin dobrý koláč a cítili rozpaky, nevěděli, kam s očima a zároveň chtěli být spolu, proto schválně žvýkali co nejpomaleji.

Po válce tam zůstal i po prázdninách. Máma říkala, že to bylo takové bouřlivé období. Na vesnici byl větší klid než ve městě. Tehdy jim naštípal hromadu dříví, které také někde sehnal s kamarády. Prý aby nemrzly. Pořád jí prý opakoval, že je nejkrásnější děvče na světě a že když si ho vezme, budou spolu napořád. Pak jí jako zásnubní dar daroval šaty, vlastně látku, máma si šaty sama ušila. Později se prý vzali, ale oficiálně jim to nikam nezapsali, byly nepokoje. No a během nich tatínek bohužel zemřel, připletl se do nějaké potyčky. Ale předtím mu mamka stihla říct, že je těhotná, takže o mně věděl.

Máma říkala, že tam pak už nemohla být, vzpomínky ji pořád strašily a ona čekala mě, musela začít znovu. Tak se s babičkou sebraly a s pár věcmi se přestěhovali do Mladé Boleslavi, narodila jsem se tam.

Jela jsme směrem na slovensko-maďarské hranice a vzpomínala. Ač jsem tátu nikdy nepoznala, byl všudypřítomný. Máma to tak chtěla, říkala, že cítí, že na nás dohlíží a je pořád s námi. „Za tohle by tě táta pochválil." „S tímhle by táta nesouhlasil."

Jenže jak jsem byla starší, potřebovala jsem něco hmatatelnějšího. Chtěla jsem, aby mi máma podrobněji vyprávěla, jaký táta byl, co říkal, co spolu dělali. Každý sebemenší detail byl pro mě důležitý. V duchu jsem pak z toho tvořila obrazy, jako když se díváte na fotografie, staré, ohmatané, ale opravdové. Nebylo koho jiného se zeptat. Babička zemřela, když mi bylo šest. Naštěstí máma vyprávěla ráda. Seděly jsme spolu a ona popisovala, jaké měl krásné oči, zrovna jako já. Nebo jak nám rychle opravil střechu, kterou jim s babičkou teklo. Že sehnal mýdlo nebo jim donesl slepici. Časem jsem se dozvěděla, že za tu slepici dostal táta hubičku.

Občas jsme na moje narozeniny chodily do města na zmrzlinový pohár. Máma si vzala ty krásné červené šaty. Ráda jsem poslouchala, jak jí táta tehdy přinesl tu červenou látku. Byla pěkně drahá, ona by si jí koupit nemohla. A že jí u toho řekl, že je jeho žena. Maminka si z té látky pak za jednu noc ušila šaty a v nich šla za tátou. Dlouhá sukně po kotníky, rukávy po lokty a jemný bílý límeček. Sešli se na louce a slíbili si, že spolu budou

napořád. Když mi bylo dvacet, mamka po sklence vína prozradila, že tehdy, když ji táta uviděl, klesl na kolena a líbal jí lem sukně a nohy s tím, že je jeho královna. Ráda bych se byla dozvěděla víc, ale mamka mi jen stiskla ruku a řekla: „Moc krásné to bylo, každé ženě bych to přála."

Chvílemi jsem na maminku doléhala s dotazy, jestli po tátovi také nezbyla nějaká rodina, jak se jmenovali, proč je nejedeme hledat, proč se nikdy nepodíváme do těch míst, kde se seznámili, kde ona vyrostla. Ona to ale odmítala, že to nejde, že by to nedokázala. Znělo mi to trochu jako výmluvy, až jsem jí jednou řekla, že tam pojedu sama. Tehdy se rozbrečela, ať to nedělám. Že v té vsi dávno nikdo známý není a že ona by si to nechtěla připomínat. „Uvědom si, jak mi je. Ztratila jsem lásku svého života. Kvůli nějaké blbé rvačce. Do smrti musím žít bez něj. Sama, pořád sama. Nejde to vrátit. Je pryč, pryč." Hodně dlouho pak plakala, tak mě to přešlo. Ale táta přece nepatřil jen jí, byl také můj. Měla jsem právo hledat jeho kořeny. Než jsem ale sebrala odvahu napodruhé, začala druhá světová válka.

Mámu to podle mě bez táty moc nebavilo, nemohla jsem jí ho vynahradit. Proto umřela tak brzo. Když viděla, že už jsem dostatečně dospělá a dokážu se o sebe postarat, nechala se porazit chřipkou. Lehla si do postele a vzdala to.

„Nech mě jít."

Tak jsem ji nechala a zůstala sama. A když to začalo být nesnesitelné, požádala jsem o volno, vzala si máminy červené šaty a koupila si lístek na vlak. Byla to dlouhá cesta. Celou dobu mnou zmítala nervozita, nevěděla jsem, co mám vlastně dělat, jak hledat, koho se ptát. Vyřešilo se to samo.

Vystoupila jsem šíleně hladová a namířila si to přímo k hospodě vedle nádraží. Věděla jsem, že poslední vlak do města, kde mám hotel, měl jet v osm večer, bylo dost času.

Do hospody jsem dorazila o půl třetí, nikdo tam nebyl. Musela jsem chvíli čekat, než přišel hostinský. Vysoký chlápek s prošedivělými vlasy a bílým knírem. Stála jsem u výčepního pultu, slušně pozdravila a zeptala se ho, co mají k jídlu. Přišel odněkud ze zadní místnosti, chvíli na mě koukal, pak vyšel ven úplně a postavil se proti mně.

"Meda? Nebo kdo jsi?"

Měla jsem takovou radost, že jsem nemohla chvíli promluvit. Znal mojí mámu! Mluvil slovensky, já ale mluvila už dlouho jen česky.

„Moje máma byla Meda."

„Ona umřela?"

„Ano, letos. Vy jste ji znal? Povíte mi o ní něco prosím? Byli jste přátelé? Znal jste mého tátu? Viděl jste je spolu?…" Můj proud otázek tekl jako voda, nedokázala jsem se zastavit. Znala jsem ho asi dvě minuty a už jsem k němu upírala všechny své naděje, jako kdybych si jela pro dárek, který byl u něj pro mě schovaný tolik let. Něco jako rodinný poklad, album fotek, kojenecká košilka… a teď to dostanu. Budu vědět víc. Víc o sobě, tátovi, mámě. Jenže on mlčel. Díval se na mě, kýval hlavou.

„Takže je to pravda, byla těhotná," řekl po chvíli.

„Cože?" nechápala jsem.

„Víte co, slečno. Donesu vám něco k jídlu. Pak si dáme pivo a povyprávíme si. Než přijdou štamgasti, máme chvíli."

Polévku i klobásu s chlebem jsem zhltla, jak nejrychleji jsem dovedla. Snad jsem to ani moc nežvýkala. Pan hostinský mě celou dobu mlčky pozoroval. Nezeptal se mě na jméno a mně bylo blbé se ptát na to jeho. Když jsem dojedla, došel nám natočit pivo a naznačil mi, že půjdeme ven.

„Venku je hezky, posedíme tam. Teď stejně nikdo nepřijde, a jestli jo, ví, kde budu."

Poslušně jsem šla za ním. Posadili jsme se na lavičku za hospodou. Napravo od nás byla něco jako stodola, uvnitř byly vidět hromady sena. Naproti nám vedla silnice.

„Po té silnici se dá dostat až na náves," řekl mi, když si všiml, kam se dívám. Jen jsem pokývla hlavou, všechno mi bylo cizí.

„Váš domek už nestojí. Tak ho nehledejte." Zase jsem kývla, tohle mě napadlo.

„Meda je mrtvá, říkáte?" přeptal se mě hostinský.

„Ano, umřela v lednu, na chřipku." odpověděla jsem.

„Meda byla nejkrásnější holka v okolí. Krásný vlasy, oči, pořád se smála." Kývala jsem, že s tím souhlasím.

„Škoda, že si ji vyhlídl ten blbeček."

Tázavě jsem zvedla obočí, teď jsem to nechápala.

„Víš, jezdil sem na prázdniny ten frajer z maďarský strany, jak jen se jmenoval…"

„Jan?" nesměle jsem připomněla.

„Jasně, János. Vysokej, černovlasej, frajer. Měl tu nějaký příbuzný. Nějak si Medy všim. Ona s žádným z nás nechodila. Tak si ji předcházel. Dokonce jí prý doma nějak pomáhal či co." Díval se na mě a já v jeho očích cítila krátké zaváhání, jestli má pokračovat. Povzbudivě jsem se na něj usmála.

„Tak mi to maminka taky říkala."

„No jenže pak přitáhl s těma rudýma, že tu budou budovat komunismus nebo co. Rozumíš, zrovna ve chvíli, kdy právě vzniklo Československo si to sem nakráčí parta blbců a předvádí se. Měli pušky, tak si na ně lidi nedovolovali, jenže oni dělali bordel. Šli tady do tý textilky a zmlátili majitele a taky si něco odnesli." Jak vyprávěl, pocítila jsem nepříjemné šimrání v žaludku. Už jsem se na něj nedokázala dívat zpříma, pozorovala jsem silnici před námi. On pokračoval.

„Přines jí tehdy tady tu červenou látku, že prý na šaty. Že je červená revoluce a že to bude všude a já nevím jaký kecy a ona mu dala facku. Hodila to na zem a plivla na něj. Že si myslela, že je slušnej člověk a ne zloděj. Že to nechce. Dárek se má koupit a ne ukrást. Rozbrečela se a utekla. No a všichni chlapi se smáli." Udělal ve vyprávění pauzu a pozorně se na mě zadíval. Nejspíš vytušil, že já znám jinou verzi. Napila jsem se piva a měla slzy na krajíčku. On se ale plácl do stehen.

„Ba ne, neboj. Přišel za ní s prosíkem ještě ten den večer. Že prodal hodinky a zaplatil. A měl snad i nějakou stvrzenku. A hlavně teda neměl ty hodinky. No to se ví, že pak roztála. Druhý den za ním přišla v těch šatech. A přesně takhle jí to slušelo." Ukázal na mě. Ulevilo se mi, smála jsem se.

„A ona pak Meda celej den sháněla sklenici medu."

„Na co?" Nechápala jsem.

„No, aby pochopil, co znamená její jméno. "

„Jak jako pochopil? Tak mu to snad mohla říct, ne?" naprosto tápu.

„Vy to asi nevíte, slečno, ale oni dva si spolu moc nepopovídali. On uměl jen pár slov slovensky a ona zas jen něco málo maďarsky." Na chvíli mě to ohromilo.

„Ale nebojte, rozuměli si evidentně i beze slov. Vy jste toho důkazem." Široce se usmál a mně zčervenaly tváře.

"Moc toho nenamluvili, aspoň pokud vím. Seděli vedle sebe a dívali do prostoru. A on jen tak vzal její ruku, políbil ji a pohladil. Nebo třeba leželi na louce, neschovávali se, všem na očích. Víškala mu vlasy a tichounce mu zpívala. A on ji poslouchal. Furt jí něco nosil. Meda se tehdy tak pěkně smála. Svítila, jako všechny mladý holky, co ochutnaj lásku. Bylo prostě vidět, že jsou fakt zamilovaní."

Ani jsem nedutala, nechávala jsem jeho slova doznít, zatímco on chvíli mlčel. Usmívala jsem se. Tak ráda bych teď mámu objala. Byla jeho královna, fakt byla.

Po chvíli zase hostinský pokračoval:

„Ona Meda bydlela kousek odsud a scházeli se taky tady, jako hodně jiných párů. Když se nedokázali domluvit, jako třeba s tou látkou, šli za mnou a já jim tlumočil. Až se pak nepohodli."

„Nepohodli?" ptala jsem se nechápavě.

„Víte, u toho já jsem nebyl. Jen jsem je viděl, jak se baví, ale nic jsem neslyšel."

„A co jste viděl, pane?" ptala jsem se prosebně, viděla jsem, že otálí, tak jsem se k němu otočila celá.

„Prosím, moc to potřebuju vědět. Prosím!" zopakovala jsem prosbu, když pořád váhal.

„Víte, to už tady byli naši vojáci a ty maďarský ustupovali. Nebo spíš utíkali. Ono tu moc dlouho nepobyli, pár týdnů. Stáli támhle ve stodole a drželi se za ruce. Ona mu něco vykládala. Možná ho přemlouvala, aby zůstal. On se asi bál, co s ním bude. Ale až na ten bordel v továrně on nic nevyvedl a znali jsme ho. Nějak by se to vysvětlilo. Ona mi i tehdy něco říkala, jestli by se někdo nezaručil, já už teď nevím. Že by se vzali a bylo by to. Položila si jeho ruku na břicho. To mu nejspíš říkala, že je těhotná. On od ní odstoupil a vrtěl hlavou pořád. Držel se za oči, možná brečel. Ona šla za ním, chytla ho za ruku a něco povídala. No a on ale furt vrtěl hlavou. Chytla ho za ten přívěšek, co máte na krku, ukazovala mu ho, něco křičela. No a on si ho strhnul z krku, hodil po ní a utekl."

Pán na chvíli přerušil povídání, viděl, že pláču. Jemně mě pohladil po rameni.

„Víte, byl mladej, blbej." Na chvíli odešel a vrátil se sklenkou pálenky, kterou mi podal.

„Maminka ho měla ráda," řekla jsem mu a naráz ji vypila.

„To věřím. Na ní to bylo vidět. A já myslím, že i on ji měl rád. Prostě si s tím neporadil, no."

„A jak to s ním dopadlo?" zeptala jsem se ještě a podala mu sklínku zpět.

„Já vlastně ani nevím. Tady už se pak neukázal. Jestli je dostali nebo ne, jestli to přežil, kdoví. Taky moh umřít v tý druhý válce. Meda odešla brzo potom. Kolovaly tu blbý řeči, lidi byli naštvaní. Už se pak nevrátila."

Po chvíli pan hostinský odešel za hosty, kteří začali přicházet později odpoledne. Já zatím seděla na lavičce, dívala se na cestu a snažila si to nějak celé poskládat. Zaplatit mě hostinský večer nenechal, tak jsem poděkovala a vyrazila k vlaku.

Než jsem dojela k městu, kde jsem se měla ubytovat, všechno se mi to složilo do krásného, smysluplného obrázku, se kterým přišlo i poznání. V duchu jsem požádala mámu o odpuštění. Za to, že jsem se tak tvrdohlavě pokoušela rozbít tu krásnou pohádku, kterou

pro mě vytvořila a ve které jsem žila. Za to, že jsem si neuvědomovala, že nejvíc na světě milovala máma mě.

Jednou v létě

„Dámy, to je pro vás. Posílají to pánové támhle od tohoto stolečku," číšník na nás spiklenecky mrknul, postavil před nás dva giny s tonikem a s úsměvem odešel. S Janou jsme se na sebe usmály. Ona se hned otočila a snažila se vyzkoumat, kdo že nám tak štědře přeje kocovinu.

„Katko, támhle sou. Usměj se a zamávej. A rozpusť si tu svou blonďatou hřívu, to si hned vyděláme další drink." Jana už něco vypila, tak byla veselá a rozverná.

Dala jsem jí před obličej svůj levý prsteníček. „Vidíš ten prsten?" Počkala jsem si na krátké přikývnutí a pokračovala: „a víš, co to znamená? Že už týpky nebalím a nenechávám si kupovat pití."

„Dobře, klidně je vypiju oba," usmála se Jana.

„Jani no tak, vyděláváš dost možná víc než oba ty chlápci dohromady. Vždyť se tak málo vidíme, chci si tě užít, když už mám jednou hlídání."

„Káťo, čím si starší, tím je s tebou větší nuda. A nebreč mi tady vo tom, jak si mě chceš užít, každou chvíli se díváš na telefon. Co tam chceš vykoukat, prosím tě?"

„Sorry, Jani. To je ze zvyku. Podívej, uklízím telefon do kabelky. Vidíš, sem celá tvoje."

„Ach jo, přijdu si stará. Víš vůbec, kolik je to let, to jsme tu vysedávaly se zvětralým pivem a vyhlížely, kdo by nám koupil pití? To to tady vypadalo jinak."

„Jano, si opilá nebo co? Tady ta hospoda vypadá úplně stejně, jako vypadala před deseti lety, když jsme sem na vejšce chodily. Voprejskaný stoly, dřevěný židle. Možná jsou jiný půllitry, vod tý doby, co vydělávám, pivo nepiju. Mně se líbí, že je to tady pořád stejný! Je to bezpečný útočiště."

„Katko? Řeklas bezpečný útočiště? To ty jsi vopilá. Je to hospoda. A hele, koukej."

Zvedla jsem hlavu a uviděla číšníka, který si to k nám mířil s dalším pitím. Zvedla jsem na protest ruku. „Ne, ne, děkujeme, už nechceme."

„Vopravdu? Já myslím, že tyhle dva ještě zvládneme." Jana se na mě dívala prosebně.

„Ne, pánům poděkujte a že nebudeme, odneste to prosím. Taky jim prosím řekněte, že máme dámskou jízdu a chceme, aby to tak zůstalo. Děkuju."

„Říkám ti, je to tím, že jsme si vobě vzaly úzký džíny. Jsme kočky, Katko. Chybí mi, jak si dřív nebyla rozumná. Bylas pro každou kravinu. Co se s tebou stalo?"

„Dospěla sem, Jani, dospěla sem.“ Na chvíli jsme se obě odmlčely a já zapátrala ve vzpomínkách. Začala jsem se smát. „Pamatuješ, jak jsme stopovaly auta? A že chcem hodit do nejbližší hospody?“

Jana se začala smát taky. „Jo, to byla tehdy pořádná pitka. A vzpomínáš si, jak sme se přihlásily do soutěže v piti tequily?“

„Ne, o tom si nepamatuju vůbec nic. To se nestalo… panebože, jak mi bylo zle! Zato si ale úplně dokonale pamatuju Atose…“

„No jasně, to byl kořen! Toho si pamatuju taky, měl takový ten legrační knírek, na toho se nedá zapomenout.“

„Jestli, Jani, něčeho ve svým životě lituju, tak že sem se tehdy s Atosem nevyspala. Vsadím úplně cokoliv, že to byl báječnej milenec. Doteď na to kolikrát myslím a představuju si to… to by určitě byl sex mýho života.“

Jana se na mě tázavě dívala. „A jak to prosím tě víš? Vyprávěla ti nějaká jeho kámoška nebo něco?“

Kopla jsem do sebe zbytek ginu s tonikem. Zavřela jsem oči a vybavila jsem si Atosovu tvář. „Objednám nám další drink.“

„To je moje holka!“ přitakala Jana.

„Jak se vlastně vůbec menoval? Tomáš? Petr?“ ptala jsem se.

„Hele, netuším, říkali mu všichni Atos, kvůli tomu blbýmu knírku a jak se choval tak teatrálně dvorně. Ještě nosil takový legrační klobouk. A vůbec, neodpovědělas mi na otázku.“

„Víš, jak jsme byly na jeho velký letní oslavě? Bylo to na nějaký louce, spoustu vína, hodně lidí, všichni tancovali, hráli hry.“

„Jo, tam jsme tehdy jely vlakem a asi třikrát přestupovaly. To si pamatuju.“

„No a já jsem tam slyšela dvě jeho spolužačky, jak vyprávěly vo něm.“

„A co teda povídaly, že si z toho doteď vlhká?“

„No, prý si na každý oslavě vybral něco jako svou královnu a splnil jí úplně každý sexuální přání. Že prý vydržel hrozně dlouho a byl mistr mazlení. Já už to nevím přesně, co povídaly, ale vím určitě, že od tý doby jsem si přála, aby si vybral mě. I kdyby jen na jednu noc.“

„Tys slyšela dvě buchty, který neznáš, si vyprávět tyhle legendy a uvěřilas jim? Káťo, ty naivko.“

„Tak podle nich to dělal každý rok. By se to provalilo ne, kdyby to byly kecy? A vůbec, málem sem to tehdá udělala. Jestli si pamatuješ, bylo tam to velký ohniště. A my tam hrozně dlouho seděli všichni.“

„Jo, vím. Byla kosa jako kráva, pořád se pilo a taky se všichni tulili.“

„No jasně, přesně. Byla mi hrozná zima a on přišel a nabídnul mi svou bundu. Pak si sedl za mě, já jsem se vo něj vopírala zádama a von mě nejdřív jen hladil po rukou a taky jsme se líbali. Uměl to dokonale, nikam nepospíchal, mazlil se s mým jazykem a dokonale mě rozehříval. Pak mi jemně masíroval ramena, fakt byl dobrej. Jak jsem se celá uvolnila, zajel mi rukou pod tričko, nevím, co přesně dělal, ale prováděl mi něco s bradavkama a pak mi sjel rukou na břicho a pak do kalhotek.“

„Mno, Katko, ani nedutám, co bylo dál?“

„Víš, tady to bohužel končí. Strašně se mi chtělo čůrat. Takže sem ho jemně odstrčila. Von byl v pohodě, zase vyjel rukou nahoru a hladil mi bříško. Já sem pak sebrala odvahu a řekla mu, že se za chvíli vrátím. Šla sem se vyčůrat a pro panáka na odvahu.“

„A? A? A? Jakej byl? Dobrej? Dokonalej? Lepší než tvá drahá polovička?“

„Tuhle otázku si kladu už roky. Já už sem ho totiž potom nenašla. Někdo vyhecoval vostatní, že mu máme zazpívat Happy birthday, pak že každý holce dá hubičku a pak vlastně vůbec nevím, co bylo dál, začla sem se asi bavit s někým jiným. Ale říkám ti, když občas v noci nemůžu spát, myslím na to. Jaký by to asi bylo. Byl fakt tak dobrej? Nebo hroznej? Uměl to? Sakra, vsadím svý nejlepší boty na to, že to byl sexuální bůh. Říkám ti, nikdo mě takhle nikdy nelíbal.“ Dopila jsem drink.

„Cha a na to si připijem! Budeš panáka nebo nebudem míchat?“ ptala se Jana.

„Tohle chce asi panáka. Zase si to budu celou noc představovat. Vopovaž se mi to příště připomenout. Jsem šťastně vdaná.“

„Rozkaz, paní. Tak rum? Dojdu nám pro to.“

Na baru Jana objednala tři panáky a jednoho kopla rovnou do sebe. Znala totiž odpověď na Katčinu otázku. Ale copak jí mohla říct, že se spolu s Atosem vytratili do křoví, kde jí opřel o strom, pak celkem dlouho zápasil s jejími kalhotami a následně jí poblil boty?

Lukrécie

Seznámili se na vyhlídce. Když tam Pavel vylezl, už tam seděla. Chvíli ji pozoroval. Držela si kolena a dívala se do dálky, po zádech jí splývaly dlouhé kudrnaté vlasy. Ty sj zapamatoval na celý život. Po chvíli se otočila a jemu bylo trapně, že ho přistihla, jak na ni zírá.

„Tak si klidně pojďte taky přisednout, nic vám neudělám," natáhla k němu ruku a usmála se. Taky se usmál a pohnul se směrem k ní.

„Nezlobte se, nechtěl jsem vám rušit. Já jsem se nedávno přistěhoval, tak to tady všude okolo zkoumám," trochu blábolil, vyvedla ho z míry.

„Á pan průzkumník, no však se pojďte podívat, když už jste tady," posunula se a pokynula mu hlavou, aby si přisedl. Využil toho, aby si ji prohlédl. Měla jemný úsměv, trochu zasněný pohled, jako by nad něčím přemýšlela. Určitě byla starší než on, ale zase nevypadala na víc než čtyřicet. Hubenější a zřejmě ne moc vysoká. Když dosedl vedle ní, snažil se přijít na to, kam se dívá.

„Tak už přestaňte zkoumat mě a raději se pořádně podívejte na tu nádheru okolo," pronesla úplně klidně. Zčervenal, zase ho dostala. Proběhlo mu hlavou, že by měl vzít nohy na ramena. Jenže to by vypadal jako srab a to nechtěl. Raději udělal, co mu poradila a začal se dívat po okolí. Bylo tam tak pěkně, že se za chvíli začal usmívat taky.

Osmělil se a položil otázku: „Vy jste místní?" Chvíli ho ignorovala a pak odpověděla otázkou.

„Tak mi povězte, jak moc dobře to tady znáte, co všechno už jste viděl?"

„Přestěhoval jsem se před asi dvěma týdny. Koupili jsme s rodiči bývalý statek, v Krpelci."

Odpověď ji překvapila, otočila se na něj celým svým tělem. „Fakt? V Krpelci? A proč?"

„Vy to tam znáte?" teď odpovídal otázkou on. „Jsem z vedlejší vesnice, z Podlipek. Všiml jste si někdy toho červeného baráku kus od návsi? Vrata zdobí starý kolo," mávala rukama, když mu to popisovala.

Nadšeně přikyvoval: „No jasně, vím."

„Tak já jsem odtud."

Měl radost, že je místní, líbila se mu.

„A co tam teda budete dělat, na tom statku?" dál se ptala.

„Rodiče jsou nadšení koňáci. Odešli z práce, dali dohromady úspory a chtějí mít koně. Vozit děti, vykupovat staré koně z jatek, jezdit po okolí a tak. Chtějí ještě stáje postavit, aby si přivydělávali ustájením," popisoval jí a doufal, že se nezeptá, co bude dělat on konkrétně. Marně.

„A ty taky jezdíš?" chvíli ta otázka jen tak visela ve vzduchu.

„No, ne, já koně nemusím. Jsem si ošklivě natloukl jednou. Chceme s kamarádem zkusit vyrábět sýry." Bylo mu zase trapně, když tohle odpovídal. Znělo to velmi naivně. Teď by se mu hodilo, kdyby se ptala dál, jak to plánují udělat a co už podnikli, aby to mohli realizovat. Ve skutečnosti tomu totiž docela rozuměl a plán měli s kamarádem precizní, dokonce už s tím měl i vlastní zkušenosti. Pracoval na jedné farmě. Teď chtěl makat na sebe. Není žádný nezkušený mlaďoch se zelenými bio sny. Jenže ona samozřejmě mlčela.

„Máš to tady rád?" zeptala se.

„Jak to myslíte, myslíš?" opravil se, taky jí bude tykat.

„Okolí, krajinu, lidi, Čechy prostě."

Zaváhal, otázka byla zvláštní. „Jo, mám to tady rád. Jinam bych nechtěl. Jsem tu doma."

„Doma…" zopakovala tiše a posmutněla. „Taky to tady miluju." Rychle se zvedla a hlavou mu pokynula, aby udělal totéž. „Tak já ti to tady ukážu. Ta řeka dole, to je Libava. Nevím proč, ale někdo jí říká Liběnka. Téhle vyhlídce se říká Očko, kvůli tomu výhledu. No, a ještě si musíš zapamatovat tady ty dvě vesnice napravo od nás."

„Ty se vyznáš, dobrý. Proč si mám prosím tě pamatovat ty dvě vesnice?" raději se doptal.

„No, kvůli jídlu. V Horních Hůrkách mají dobrou českou hospodu s výborným pivem a v Dolních Hůrkách mají zase skvělou cukrárnu," vysvětlovala mu to.

„Báječný. A která je která teda?" Petr si ukládal do hlavy každou informaci, kterou mu dala.

„To je jednoduchý. Vidíš, obě mají kostel. Věž v Horních Hůrkách je nižší a v Dolních Hůrkách vyšší," jak mluvila, oba kostely mi ukázala.

„Počkej, to si ale děláš legraci?" odmítal jí uvěřit Petr.

„No, žádnou jinou pomůcku nemám a podle této si to pamatuju," tvářila se zcela vážně. Pak ho vzala za ruku a vyrazila dopředu.

„Pojď už, ukážu ti to nejlepší."

Petrem projel elektrický výboj. „Co je nejlepší?"

„No přece pláž na koupání, o které nikdo neví."

Dívala se někam do prostoru, takže do tváře jí vidět nebylo. Jeho myšlenky jen tak okrajově narazily do představy, co se teď asi stane a celý se zpotil. Naštěstí bylo fakt vedro, typický červenec. Pustila jeho ruku, otočila se na něj a řekla: „Musíš opatrně, abys nespadl, některé kameny kloužou."

Petr přikývl, následoval ji. Pochopil, že sestupují dolů k vodě, ale víc toho nevnímal. Jakkoli se později snažil, nedokázal tu pláž najít.

Za chvíli zatleskala. „Tadá a jsme tady." Usmívala se od ucha k uchu a čekala se na jeho reakci.

„Ty kráso! Super." Byli na malé plážičce asi tak tři krát pět metrů, nikde nikdo. Hezky to tam vonělo letním kvítím.

Začala se rychle svlékat a řekla: „Jde se koupat!"

Jen tak letmo zahlédl její nahou postavu, když se rozběhla do vody. Za chvíli se ponořila, udělala pár temp a otočila se něj. „Na co čekáš?" smála se.

Beze slova se svlékl a následoval ji. Voda byla trochu studená, ale po chvíli si zvykl. Nebylo tam hluboko. Přišla k němu a objala ho. Vzala mu hlavu do dlaní.

„Je to tady tak nádherný," řekla a pak ho políbila. Chvílí váhal, co má dělat, ona ale zcela převzala iniciativu. Vzala jeho ruce a dala si je na boky, chvíli ho líbala a pak ho za ruku vyvedla z vody, lehli si na břeh. Když se pomilovali, přitulila se k němu a jen tak ležela.

„Jak se jmenuješ?" zeptal se jí. Zavrtěla hlavou a neodpovídala.

„No tak, chci vědět, jak se jmenuješ." naléhal.

Otočila se na záda. „Vždycky jsem se chtěla jmenovat Lukrécie. Tak mi tak říkej."

„To myslíš vážně?" Petrovi vadilo, že mu neřekla pravdu.

„Jo, naprosto. Jako Lukrécie Borgia. Prý měla velkou zahradu s nejjedovatějšími květinami. Byla provdána ještě jako dítě z mocenských zájmů svého otce. Odvezli ji pryč od rodiny. A taky prý byla velmi krásná."

„Lukrécie" zopakoval Petr. Nevěděl, co víc by k tomu měl dodat.

Políbila ho na tvář a zvedla se, pomalu se oblékla. Usmála se. „Už půjdu."

„Uvidím tě ještě někdy?" znělo to spíš jako prosba než otázka. Teď mu zmizí a už ji neuvidí.

„Můžeš se za pár dnů přijít za mnou podívat do Podlipek. Mimochodem, nemáme ten název jen tak. Vedle u našich sousedů koupíš ten nejlepší lipový med na světě!" víc neřekla a rychle odešla.

Přišel za ní za pár dnů. Zvonil, dokonce zaklepal na vrata, ale nikdo neotvíral. Podvědomě to věděl, takže nebyl překvapený. Z vedlejšího domu vyšel soused. „Jestli

hledáte Moravcovy, tak jdete pozdě. Paní domu tu byla před pár dny naposled. Její manžel dostal práci v zahraničí, tak musela prodat barák.“

Pomsta

Bylo sedm hodin. Petr měl přijít v pět. Anna seděla na gauči a čekala, na sobě krásné nové prádlo a připadala si trapně. Dokonce koupila i jeho oblíbené chlebíčky. Několikrát mu připomínala, že má dnes přijít dřív, pořád mu psala, že se na něj těší a touží po něm. Vkládala v dnešní večer velké naděje, chtěla, aby to vyšlo. Aby jejich rande zahnalo všechnu tu úzkost posledních týdnů. Napsal ve čtyři, že má jednání a vypnul si telefon. Nechtěla se hádat, situaci to nevylepšovalo, ale tohle už vážně přehnal. Tolik snahy a on to zkazil.

Poslední dobou to dělal často. Pořád ho prosila, aby spolu trávili víc času. Sliboval a pak se omlouval, že to nešlo. Důležitá schůzka, velká příležitost, práce snů. Náplní jejích večerů se stalo nekonečné čekání. Když se dočkala, Petr do sebe velmi rychle vpravil večeři, poděkoval, políbil a šel spát. Obvykle se slovy, že je fakt unavený, ale že se to brzy zlepší. A to brzy furt ne a ne nastat.

Tohle už tady jednou bylo. Její bývalý manžel měl také spoustu jednání, služební cesty, povinné pracovní večeře. Anna byla až na druhém místě.

Když si s Petrem začala, její okolí pro ni pochopení nemělo. Měla přece rodinu, spolehlivého manžela, krásného syna. Jo, měla, ale ona chtěla žít, chtěla lásku, chtěla víc.

Bývalý měl nejraději svíčkovou, na dovolenou jezdili pořád na to stejné, dobře známé místo. Petr ji naučil jíst hůlkami a donutil ochutnat smažené cvrčky, soutěžili, kdo vymyslí zajímavější výlet. Tehdy na ni ještě měl čas.

Anna chtěla svůj vysněný život zpátky, snažila se, vymýšlela překvapení, plánovala zážitky.

„Co takhle wellness uprostřed týdne, jen ty a já?“ navrhovala.

„Zbláznila ses? Příští týden prezentuju projekt,“ odmítl, chtěl povýšení v práci, nechala ho.

„Pojďme na oběd na piknik do parku. Vezmu vychlazené šampaňské?“ zeptala se jednou v neděli ráno.

„Ne, díky, dám si pizzu, musím se připravit na jednání,“ odpověděl od počítače a ani se na ni nepodíval, nenavrhnul, že si to vynahradí. Nikdy to nevyšlo, prostě na ni kašlal. Všechno bylo důležitější než ona, jejich společný život. Bolelo to, chtěla se svěřit, ale zase jí nikdo nerozuměl.

Marně si po večerech se sklenkou vína v ruce kladla otázky. Proč jí to dělá? Za co jí trestá? Nebo už ho nebaví? Co se mezi nimi změnilo? Zestárla a už ho nepřitahuje? Věděli, že to bude těžké, je o patnáct let starší než Petr. Ale slíbil, že to spolu zvládnou, že se bude

snažit ze všech sil. Není to tak dávno, co si sestavovali žebříček nejlepších pomluv a drbů a spolu se tomu smáli.

První místo: Její předchozí manžel byl impotent, tak si teď sbalila zajíčka, aby si užila.

Druhé místo: Sbalil ji kvůli penězům, aby mu pomohla nastartovat kariéru.

Třetí příčka: Celou dobu manželovi zahýbala, vzala si ho jen kvůli jeho majetku a pak se to provalilo.

Anna si pořád víc uvědomovala, že do jejich vztahu se vkrádá chlad. Toužila ho vyhnat pryč, dělala pro to všechno možné, jenže jako by to její snaha dělala ještě horší. Petr nechtěl nic řešit, zarytě tvrdil, že žádný problém není, že teď zkrátka jen nemá moc času. A na její výzvy, aby si ten čas teda udělal, odpovídal, že to nechápe. Chápala ho po svém.

Bývala jeho bohyně, jeho všechno. Asi si našel jinou. Proč by jinak trávil tolik času v práci, a ne s ní? Kvůli penězům určitě ne, vydělával hodně a ona měla pořád celé své dědictví.

O půl deváté pochopila, že večer je nenávratně zničený. On nepřijde, samozřejmě že ne. Proč by chodil? Však doma na něj čeká jeho postarší manželka, snažící se zoufalka v trapném rádoby sexu oblečku. Přišla k zrcadlu a rozbrečela se. Rvala ze sebe krajky a v jednu chvíli nahlas zavyla. Kouzlo pominulo. Už se mu okoukala. Může mít každou, na kterou se podívá.

„Hajzl! Sráč je to!“ křičela, ale neulevilo jí to dost. Kolik večerů ještě bude muset strávit takhle sama, než Petr konečně najde odvahu a přijde s tím, že už to nefunguje a bude lepší se rozejít? A to na to vážně chce čekat? Co jí pak v životě zbyde? Syn se s ní nebaví, rodiče už nemá, kamarádky mají vlastní životy. Je sama. Popadla mísu s chlebíčky a mrštila jí o zem. Potom běžela do ložnice, popadla jeho obleky ze skříně, přinesla je do obýváku a dala si práci, aby se to, co z chlebíčků zbylo, co nejvíc přeneslo na drahou látku. Celou hromadu pak ještě pořádně polila červeným vínem. *Chovám se jako stará, pomatená hysterka*, napadlo ji. Vehnalo jí to další slzy do očí. Bolelo ji na hrudníku, měla pocit, že nemůže dýchat. Běžela se do ložnice obléct, tady už nebude čekat ani chvilku, potřebuje na vzduch.

Během oblékání se trochu uklidnila. *Tak ať si jde, když chce. Už žádné další čekání.* „Ale za všechno mi zaplatíš, za celý můj zpackaný život, za každou slzičku, každé odmítnutí. Ono to totiž bolí, chlapečku. Moc to bolí. Nezvládnu to.“

Znovu mu zkusila zavolat, nebral to. Určitě si někde užívá. Jen si ho představila s jinou ženou, udělalo se jí zle. „Parchante!“ Mrštila s telefonem, jako by za to mohl a ten

dopadl na zrcadlo. Všude byly střepy a jí se ta spoušť zalíbila. Vzala to jako znamení, tohle přesně udělá – zničí ho.

Vyběhla ven. Jak se snažila vyhnat z hlavy obrázek Petra s jinou ženou, začala utíkat. Chtěla, aby byl také tak zoufalý. Aby si rval vlasy a litoval, že se vůbec narodil. Zastavily ji blikající závory na železničním přejezdu. Podlezla je a stoupla si na koleje. Dívala se přímo do světel. *Vlak už je tady.*

Příloha č. 1

Využití technických prostředků při zpracování závěrečné práce (AI)

Použití	**Popis**	**Nástroj**
Rešerše – vyhledávání zdrojů	Dohledávání možných zdrojů související literatury	ChatGPT, model GPT-4o, 18. 6. 2025
Zpracování zdrojů		
Práce s textem	- generování textu jednotlivých kapitol (Abstrakt (čj i aj verze), úvod, závěr) - kontrola stylistiky, redakce textu všech kapitol teoretické části - úprava názvů jednotlivých kapitol	ChatGPT, model GPT-4o, 18. 6. 2025
Práce s daty		
Vizuální výstupy		
Jiné		